Tiesu sistēma dalībvalstīs

Латвия

Šajā sadaļā sniegts pārskats par tiesu sistēmu Latvijā.

Tiesu sistēmas organizācija — tiesu sistēmas

Latvijā līdzās likumdošanas un izpildu varai pastāv neatkarīga tiesu vara un trīspakāpju tiesu sistēma. Latvijas Republikas Satversmē (Latvijas konstitūcija) noteikts, ka tiesu vara Latvijā pieder rajonu (pilsētu) tiesām, apgabaltiesām un Augstākajai tiesai un Satversmes tiesai, bet kara vai izņēmuma stāvokļa gadījumā - arī kara tiesām.

Tiesu administrācija

Saskaņā ar likumu "Par tiesu varu" vadošā valsts pārvaldes iestāde tiesu administrēšanā ir **Tieslietu ministrija**.

Tieslietu ministrija:

izdod iekšējos normatīvos aktus par rajonu (pilsētu) tiesu, apgabaltiesu un zemesgrāmatu nodaļu administratīvā darba organizēšanu;

pieprasa no rajonu (pilsētu) tiesām, apgabaltiesām un zemesgrāmatu nodaļām ziņas, kas tai nepieciešamas normatīvajos aktos noteikto funkciju veikšanai;

veic rajonu (pilsētu) tiesu, apgabaltiesu un zemesgrāmatu nodaļu organizatorisko vadību;

veic pārbaudi rajonu (pilsētu) tiesās, apgabaltiesās un zemesgrāmatu nodaļās.

Tiesu administrācija organizē un nodrošina rajonu (pilsētu) tiesu, apgabaltiesu un zemesgrāmatu nodaļu administratīvo darbu un ir pakļauta tieslietu ministram, kurš pakļautību īsteno ar Tieslietu ministrijas starpniecību.

Augstākā tiesa nav administratīvi saistīta ar rajonu (pilsētu) tiesām vai apgabaltiesām. Augstākās tiesas darbu vada Augstākās tiesas priekšsēdētājs. Administratīvā darba nodrošināšanai Augstākajā tiesā ir izveidota atsevišķa struktūrvienība — Augstākās tiesas Administrācija.

Tieslietu padome ir koleģiāla institūcija, kas piedalās tiesu sistēmas politikas un stratēģijas izstrādē, kā arī tiesu sistēmas darba organizācijas pilnveidošanā.

Tiesu veidi — īss apraksts un hierarhija

Vispārējās piekritības tiesas — pirmās instances un apelācijas tiesas

Rajonu (pilsētu) tiesas ir pirmās instances tiesas civillietās, krimināllietās un administratīvajās lietās. Rajona (pilsētas) tiesai var būt struktūrvienības – tiesu nami, kurus izvieto attiecīgās rajona (pilsētas) tiesas darbības teritorijā. Rajona (pilsētas) tiesas sastāvā var būt **zemesgrāmatu nodaļa**. Zemesgrāmatu nodaļa pārzina zemesgrāmatas (tajās ieraksta nekustamus īpašumus un nostiprina ar tiem saistītās tiesības), kā arī izskata pieteikumus par bezstrīdus piespiedu izpildīšanu, pieteikumus par saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā un pieteikumus par izsoles aktu apstiprināšanu.

Apgabaltiesas apelācijas instancē civillietas, krimināllietas un administratīvās lietas izskata koleģiāli trīs apgabaltiesas tiesnešu sastāvā. Apgabaltiesai var būt struktūrvienības — apgabaltiesas tiesu nami, kurus izvieto attiecīgās apgabaltiesas darbības teritorijā.

Saskaņā ar likumu "Par tiesu varu" kara vai izņēmuma stāvokļa gadījumā var darboties **karatiesas**. Saskaņā ar Karatiesu likumu tieslietu ministrs izdod rīkojumu karatiesu darbības uzsākšanai. Tādā gadījumā sāk darboties viena vai vairākas pirmās instances karatiesas un viena otrās instances karatiesa.

Augstākās tiesas

Augstākās tiesas sastāvā ir Administratīvo lietu departaments, Civillietu departaments un Krimināllietu departaments. Augstākā tiesa ir kasācijas instance, ja likumā nav noteikts citādi. Līdz 2014.gada 31.decembrim Augstākās tiesas sastāvā bija Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palāta, bet līdz 2016.gada 31. decembrim — Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta, kas pildīja apelācijas instances funkcijas.

Plēnums, kas ir Augstākās tiesas tiesnešu kopsapulce, apspriež aktuālus tiesību normu interpretācijas jautājumus. Plēnums cita starpā ievēlē arī Disciplinārtiesas locekļus. Disciplinārtiesas sastāvā ir seši Augstākās tiesas departamentu tiesneši. Disciplinārtiesa tiek sasaukta Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumu tiesiskuma izvērtēšanai. Ne tikai plēnums, bet arī Tiesu palātu un Augstākās tiesas departamentu tiesnešu kopsapulcē apspriež aktuālus tiesību normu interpretācijas jautājumus, lai nodrošinātu vienveidību tiesību normu piemērošanā.

Satversmes tiesa Latvijā ir neatkarīga tiesu varas institūcija, kas Latvijas Republikas Satversmē un Satversmes tiesas likumā noteiktās kompetences ietvaros izskata lietas par likumu un citu normatīvo aktu atbilstību Latvijas Republikas Satversmei, kā arī citas ar Satversmes tiesas likumu tās kompetencē nodotās lietas.

Juridiskās datubāzes

Latvijā ir pieejamas šādas juridiskās datubāzes:

Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas tīmekļa vietne, kur atrodama pamatinformācija par tiesu sistēmu, par tiesu sistēmai piederīgām personām (zvērinātiem notāriem, zvērinātiem tiesu izpildītājiem), un saites uz citām ar tiesu sistēmu saistītām tīmekļa vietnēm.

Latvijas valsts portāls Latvija.lv

Portāls “Latvija.lv” nodrošina piekļuvi valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju interneta resursiem. Informācija portālā ir sakārtota pa tēmām.

Portāla sadaļa **“E-pakalpojumi”** nodrošina piekļuvi e-pakalpojumiem, kuru pamatā ir centralizēta e-pakalpojumu infrastruktūra. Šajā sadaļā ir pieejama darba telpa, kur lietotāji var pieprasīt un saņemt valsts un pašvaldību e-pakalpojumus, sekot to izpildes gaitai un saņemt informāciju par e-pakalpojumu izpildes rezultātiem.

Portāla pakalpojumu meklēšanas sadaļa (“Pakalpojumu katalogs”) ir centralizēts piekļuves punkts valsts un pašvaldību pakalpojumiem. Lietotāji var izmantot “Pakalpojumu katalogu”, lai uzzinātu būtisku informāciju par valsts un pašvaldību pakalpojumiem, nosacījumus pakalpojumu pieprasīšanai un saņemšanai, pakalpojumu cenas un aprakstu. Elektroniski pieejamu pakalpojumu aprakstā ir iekļauta saite uz attiecīgo resursu (informāciju, tīmekļa vietni, tiešo saiti vai elektronisko e-pakalpojumu). Lietotāji var piekļūt informācijai, izmantojot katalogu, kura sadaļas atbilst dažādām dzīves situācijām, vai portāla meklēšanas funkcijas. Centralizētā kataloga saturu nodrošina par pakalpojumu sniegšanu atbildīgās institūcijas.

Latvijas valsts portāla Latvija.lv **mērķis** ir nodrošināt Latvijas un ārvalstu iedzīvotājiem piekļuvi Latvijas valsts pārvaldes iestāžu interneta resursiem un centralizētu piekļuves punktu e-pakalpojumiem, ko sniedz virkne institūciju.

Portālam var piekļūt **bez maksas**.

Saites

Latvijas tiesas, Augstākā tiesa, Latvijas Republikas Satversmes tiesa, Tiesu administrācija, Latvijas Republikas Tieslietu ministrija

Lapa atjaunināta: 27/04/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.